

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи інклюзивного навчання

Рівень вищої освіти –
(перший (бакалаврський) рівень)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи інклюзивного навчання
Викладач (-і)	д.п.н., професорка Чупахіна Світлана Василівна
Контактний телефон викладача	+380687372044
E-mail викладача	svitlana.chupakhina@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	9 кредити ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями та інклюзивні процеси в освіті України</p> <p>«Основи інклюзивного навчання» складова дисциплін професійної підготовки вихователів дітей раннього та дошкільного віку до професійної діяльності в умовах інклюзивного середовища закладів дошкільної освіти. Дисципліна вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта».</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти із особливостями розвитку, навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є формування у здобувачів компетентностей щодо концептуальних засад інклюзивного навчання, системи освіти дітей з особливими освітніми потребами; уявлення про особливості психофізичного розвитку дітей; розуміння основних принципів і технологій організації освітнього процесу дітей з порушеннями розвитку.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>КС-10. Вміння складати індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p> <p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж</p>	

усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-08 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-10 Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-13 Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічним і принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-20 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6-7	012 Дошкільна освіта	3-4	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Класифікація особливостей психофізичного розвитку. Поняття «діти з ООП» і «діти з обмеженими можливостями». Класифікація порушень розвитку у дітей. Особливості і закономірності порушеного розвитку. Психічний дизонтогенез. Клінічна класифікація типів дизонтогенеза. Етіологія і патогенез дизонтогенезу.	2	2	10
Тема 2. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів Діти з порушенням слуху. Причини порушень слуху у дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху. Діти з порушенням зору. Ступені порушення зору у дітей. Особливості розвитку.	2	4	10
Тема 3. Діти з порушеннями пізнавальних процесів та з порушеннями інтелектуального розвитку Діти з порушенням інтелектуального розвитку. Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями та психолого-педагогічні класифікації порушень. Поняття «порушеннями пізнавальних процесів». Класифікація	2	4	10

порушень розвитку у дітей.			
Тема 4. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень. Класифікація порушень мовлення у дітей та причини порушень. Порушення усного мовлення: порушення фонаційного та структурно-семантичного оформлення. Порушення письмового мовлення: дислексія, дисграфія.	2	6	10
Тема 5. Діти з порушеннями опорно-рухового апарата. Особливості розвитку дітей з ДЦП. Причиною виникнення ДЦП. Форми дитячого церебрального паралічу. Особливості розвитку при ДЦП.	2	2	10
Тема 6. Поняття «діти з порушенням емоційно-вольової сфери». Причини та особливості розвитку дітей з порушенням емоційно-вольової сфери. Особливості діагностика РДА та СДУГ. Прояви РДА. Прояви СДУГ	2	4	10
Тема 7. Інтегративна освіта: сутність, завдання і принципи. Сутність і зміст поняття «інтегративна освіта». Завдання та принципи інтегративної освіти. Концепція інтегративного навчання в документах ЮНЕСКО, дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ).	2	2	10
Тема 8. Механізми забезпечення інтегративної освіти у міжнародних та національних документах і законодавстві. Міжнародні документи ООН у сфері інтегративного навчання. Законодавство України щодо забезпечення права дітей з ООП.	2	2	10
Тема 9. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Команда ППС. Основні завдання та функції команди ППС. Організація роботи команди. Асистент вихователя (вчителя) як учасник інтегративного освітнього процесу. Взаємодія усіх учасників команди ППС в інтегративному освітньому процесі.	2	2	10
Тема 10. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП в умовах інтегративного освітнього середовища. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Технологія розробки ІПР та етапи її виконання. Індивідуальний навчальний план та індивідуальна програма розвитку.	2	4	10
Тема 11. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини.	2	2	10
Тема 12. Універсальний дизайн інтегративного освітнього середовища. Універсальний дизайн у сфері освіти. Принципи УД. Особливості застосування УД в інтегративному середовищі. Облаштування просторово-фізичного інтегративного середовища для дітей з ООП. Медіатека та ресурсна кімната.	2	2	10
ЗАГ.:	24	36	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Вид контролю: Залік:		

	<p>підсумкова оцінка (за роботу на практичних заняттях 50x9 = 50 балів, 50 б. – за виконання індивідуального завдання. Максимальна – 50 б.) К/р – 50 балів. Разом – 100 б.</p> <p>Екзамен: підсумкова оцінка (за роботу на практичних заняттях 50x9 = 50 балів, 50 б. – за індивідуальне завдання. Максимальна – 50 б.) Екзамен – 50 балів. Разом – 100 б.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Презентація з теми за вибором – оцінюється самостійність виконання, креативність. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів допочатку сесії)</p>
Семінарські заняття	<p>Робота на кожному семінарському занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 50 б.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань, пройдене тестування.</p>
Підсумковий контроль	<p><i>Форма контролю – залік, екзамен форма здачі – комбінована</i></p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність: [Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника \(нова редакція\)](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/). <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/>

Відвідування занять Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео презентацій;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (рекомендаційних індивідуальних завдань, лепбуків тощо).

Неформальна освіта: [Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Дмитренко К. А. Працюємо з «особливою» дитиною у «звичайній» школі. К. А. Дмитренко, М. В. Коновалова, О. П. Семиволос. Х. : ВГ «Основа», 2018. 120 с.
2. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту. Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
3. Казачінер О. С. К14 Інклюзивна освіта в англomовних країнах. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 79 с.
4. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку: навчально-методичний посібник. Ав.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко та ін.: За ред.: О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. К., ІСП НАПН України, 2017. 87 с.

5. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ООП: навчально-методичний посібник. м. Рівне, 2016. 141с.
6. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти. Методичні матеріали. Укладач: Софій Н. З.
7. Нечепорчук А. Новий освітній простір: безбар'єрність. Інформаційний посібник., Загальна редакція: Седоченко Алевтина. URL : www.dfrt/minregion.gov.ua
8. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.
9. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна» , 2019. 300с.
10. Сварник М. Інклюзивна освіта в Україні: попередній аналіз ситуації. Інклюзивна освіта. Збірник матеріалів проекту. Київ: 2013
13. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. Укладач Скрипник Т., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.
14. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Марія Швед. Львів: Український католицький університет, 2015. 360 с.

Викладач: Світлана ЧУПАХІНА, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти